

Nr 149.

Godkänd av första kammaren den 25 april 1931.

Godkänd av andra kammaren den 25 april 1931.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställningar angående anslag till statens tvångsarbetsanstalter samt till alkoholistvården.

(Statsutskottets utlåtande nr 82.)

Till Konungen.

1:o) Uti den till riksdagen den 3 januari 1931 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1931/1932 har Eders Kungl. Maj:t i avseende å femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet (punkt 28 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden nämnda dag) föreslagit riksdagen att

dels besluta, att antalet ordinarie befattningar vid statens tvångsarbetsanstalter skall från och med den 1 juli 1931 vara bestämt på följande sätt:

Befattning.	Lönegrad.
1 direktör	B 27
1 direktör	B 24
1 pastor och förste lärare	B 24
1 assistent av 1:a klass	B 22
1 assistent av 2:a klass	B 18
1 lantbruksinspektör	B 18
2 assistenter av 4:e klass	B 12
1 trädgårdsmästare	B 12
3 uppsyningsmän	B 10
11 förste förmän	B 8
41 förmän	B 6
3 första vaktfruar	B 6
13 vaktfruar	B 1

dels godkänna av departementschefen förordat förslag till stat för statens tvångsarbetsanstalter, att tillämpas från och med budgetåret 1931/1932;

dels nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till statens tvångsarbetsanstalter, nu 608,300 kronor, med 43,300 kronor till 565,000 kronor;

dels ock besluta, att nämnda anslag skall utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Vid prövning av förevarande anslagsäskande har riksdagen ansett sig böra först till behandling upptaga den väckta frågan om minskning av vårdavgifterna vid alkoholistanstalter samt borttagande av beklädnadsavgifterna vid samma anstalter, vilken fråga ju äger direkt samband med anslagets beräkning.

Att den överflyttning av viss del av interneringskostnaderna från kommunerna till statsverket, som genomfördes i enlighet med 1926 års riksdags beslut i ämnet, flerstädes medfört, att de kommunala myndigheterna icke, på sätt dessförinnan i stor omfattning ägde rum, av ekonomiska skäl underlåtit att vidtaga erforderliga åtgärder för internering av alkoholister, torde vara obestridligt. Enligt vad erfarenheten givit vid handen, har dock berörda överflyttning icke varit till fyllest för att mera allmänt förmå kommunerna att på ett effektivt sätt ingripa mot sådana personer, som äro i behov av anstaltsvård. Visserligen anser riksdagen, att man bör gå fram med en viss försiktighet, då det gäller att överflytta utgifter från kommunerna till staten, men detta synes icke böra hindra, att man i ett fall som förevarande, då det gäller ett samhällsintresse av synnerligen stor betydelse och då kommunernas kostnader även med nu gällande bestämmelser i ämnet äro stora, ytterligare söker minska de ekonomiska olägenheter, som för kommunerna följa med interneringen av alkoholister. Med hänsyn till det principiellt riktiga uti att kommunerna, som hava att bestrida kostnaderna för fattigvården, på grund av denna vårds nära sammanhang med alkoholistvården, bibehållas vid skyldigheten att till viss del svara även för kostnaderna för vård å alkoholistanstalt, anser riksdagen emellertid ett borttagande av vårdavgifterna å alkoholistanstalt och dessas ersättande med statsbidrag icke vara tillrädligt. Eders Kungl. Maj:ts förslag om nedsättning av vårdavgifterna från 1 krona till 50 öre per dag samt borttagande av den särskilda beklädnadsersättningen har riksdagen ansett sig böra bifalla.

Eders Kungl. Maj:ts förslag i avseende å avlönings- och omkostnadsstaterna för de anstalter, varom under förevarande punkt är fråga, har ej heller givit riksdagen anledning till erinran.

Under återopande av vad sålunda anförts, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen

dels beslutat, att antalet ordinarie befattningar vid statens tvångsarbetsanstalter skall från och med den 1 juli 1931 vara bestämt på följande sätt:

Befattning.	Lönegrad.
1 direktör	B 27
1 direktör	B 24
1 pastor och förste lärare	B 24

Befattning.	Lönegrad.
1 kamrerare	B 22
1 assistent av 1:a klass	B 20
1 assistent av 2:a klass	B 18
1 lantbruksinspektör	B 18
2 assistenter av 4:e klass	B 12
1 trädgårdsmästare	B 12
3 uppsyningsmän	B 10
11 förste förmän	B 8
41 förmän	B 6
3 första vaktfruar	B 6
13 vaktfruar	B 1

dels godkänt det av chefen för socialdepartementet i statsrådsprotokollet över socialärenden den 3 januari 1931 förordade förslaget till stat för statens tvångsarbetsanstalter, att tillämpas från och med budgetåret 1931/1932;

dels ock nedsatt det ordinarie förslagsanslaget till *statens tvångsarbetsanstalter*, nu 608,300 kronor, med 43,300 kronor till 565,000 kronor.

Beträffande sättet för täckande av ifrågavarande anslag kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

2:o Eders Kungl. Maj:t har vidare föreslagit riksdagen (punkt 32 under femte huvudtiteln) att till statens vårdanstalter för alkoholister vid Svartsjö och i Landskrona för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, av 42,000 kronor.

Under hänvisning till vad riksdagen under nästföregående punkt anfört och då beräkningen av förevarande anslag icke givit riksdagen anledning till erinran, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *statens vårdanstalter för alkoholister vid Svartsjö och i Landskrona* för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra anslag av 42,000 kronor.

Beträffande sättet för täckande av ifrågavarande anslag kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

3:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 33) att

dels besluta, att antalet ordinarie befattningar vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister skall från och med den 1 juli 1931 vara bestämt på följande sätt:

Befattning.	Lönegrad.
1 direktör	B 26
1 assistent	B 18
1 räkenskapsförare och redogörare	B 17
1 lantbruksinspektör	B 17
1 husfader	B 15
1 maskinist	B 8
3 förste förmän	B 8
10 förmän	B 6
1 husmoder	B 6

dels godkänna följande stat för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister, att tillämpas från och med budgetåret 1931/1932:

Stat.

	Kronor.
A. Avlöningsstat.	
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	68,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	28,000
B. Omkostnadsstat.	
Övriga kostnader för driften, <i>förslagsanslag</i>	79,000
	Summa kronor 175,000

dels ock höja det ordinarie föranslaget till statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, nu 121,000 kronor, med 54,000 kronor till 175,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen funnit sig kunna i allt väsentligt bifalla. Endast i vad förslaget avser höjning av arvoden till husläkaren och rådgivande psykiatern vid anstalten i fråga har riksdagen ansett sig icke kunnat bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag. Visserligen synes den tidsförlust, som föranledes av att husläkaren efter den nyttillkomna paviljongens vid anstalten färdigställande måste hava mottagning såväl i huvudanstalten som i paviljongen, motivera en mindre ökning av hans nu utgående arvode och riksdagen får — under erinran att arvodet fastställdes till sitt nuvarande belopp, 1,800 kronor, så sent som vid 1929 års riksdag — i sådant hänseende framhålla, att enligt riksdagens mening arvodet bör höjas med 200 kronor till 2,000 kronor, men riksdagen anser, att, i avvaktan på ytterligare erfarenhet angående omfattningen av läkarnas arbete, någon annan ändring av arvoden nu icke bör vidtagas. På grund härav kan anslagsposten för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. nedsättas med 400 kronor till 27,600 kronor och anslaget till vårdanstalten bestämmas till 174,600 kronor.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen

dels beslutat, att antalet ordinarie befattningar vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister skall från och med den 1 juli 1931 vara bestämt på följande sätt:

Befattning	Lönegrad.
1 direktör	B 26
1 assistent	B 18
1 räkenskapsförare och redogörare	B 17
1 lantbruksinspektör	B 17
1 husfader	B 15
1 maskinist	B 8
3 förste förmän	B 8
10 förmän	B 6
1 husmoder	B 6

dels godkänt följande stat för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister, att tillämpas från och med budgetåret 1931/1932:

Stat.

A. Avlöningsstat.	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	68,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	27,600
B. Omkostnadsstat.	
Övriga kostnader för driften, <i>förslagsanslag</i>	79,000
<u>Summa kronor 174,600</u>	

dels ock höjt det ordinarie förslagsanslaget till statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister, nu 121,000 kronor, med 53,600 kronor till 174,600 kronor.

Beträffande sättet för täckande av ifrågavarande anslag kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

4:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35) att

dels till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 90,000 kronor;

dels till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 250,000 kronor;

dels godkänna de av departementschefen förordade, ändrade grunderna för användningen av anslag för nu angivna ändamål;

dels till statens kostnader för farliga alkoholister m. m. för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor;

dels till bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor;

dels till resor vid tvångsinternering av alkoholister för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor;

dels till interneringskostnader i vissa fall för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 4,000 kronor;

samtliga anslag att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel;

dels ock medgiva, att av nyssnämnda anslag till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader må kunna till erkända alkoholistanstalten Hemmet Gunnarskog för vård av kvinnliga alkoholister samt, efter särskild prövning av Eders Kungl. Maj:t, jämväl till annan erkänd alkoholistanstalt med samma syfte för budgetåret 1931/1932 utgå bidrag till driftkostnaderna med ej mindre ett belopp av 1 krona för dag och vårdplats än även ett belopp för vårdtag, som med 1 krona understiger det till övriga erkända alkoholistanstalter utgående statsbidraget.

Beträffande till en början Eders Kungl. Maj:ts förslag om anslag till understöd till nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. har anslaget härtill för nästkommande budgetår beräknats på följande sätt:

Till understöd åt nykterhetsnämnder, förslagsvis	kronor 30,000
» understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder, förslagsvis	» 25,000
» konferenser och kurser m. m., förslagsvis	» 20,000
» tidskrift och handbok	» 7,000
» avlöning till en t. f. sekreterare hos socialstyrelsen m. m. »	8,000
<u>Summa kronor 90,000.</u>	

Innan riksdagen angiver sin ståndpunkt till föreliggande förslag, har riksdagen ansett sig böra erinra, att, då sistlidet års riksdag behandlade Eders Kungl. Maj:ts förslag om anslag å 40,000 kronor till ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår jämte två i ämnet väckta motioner, vari föreslogs en höjning av anslaget till 120,000 kronor, riksdagen förklarade, bland annat, att starka skäl talade för att höjning vidtoges i det av Eders Kungl. Maj:t begärda beloppet. Riksdagen hade funnit det ådagalagt, att anslaget i viktiga avseenden möjliggjort ett betydligt effektivare arbete på alkoholistvårdens område, än som tidigare kunnat bedrivas. Enligt riksdagen hade i berörda motioner med fog framhållits åtskilliga omständigheter, som gjorde ett ökat understöd från statens sida motiverat. Sålunda hade påpekats, att kännedomen om den rätta tillämpningen av alkoholistvårdslagstiftningen ännu vore mycket bristfällig hos många av landets nykterhetsnämnder, att därför upplysningsverksamhet i olika former vore i hög grad av behovet påkallad samt att nämnderna i många fall saknade erforderliga medel för verksamhetens bedrivande. Utan att uttala sig om storleken av de belopp, som borde tillerkännas de olika verksamhetsgrenarna, beslöt riksdagen att till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. under budgetåret 1930/1931 anvisa ett belopp av 60,000 kronor, att av Eders Kungl. Maj:t fördelas efter förslag av socialstyrelsen.

Enligt vad statsrådsprotokollet utvisar, skall detta anslag enligt Eders Kungl. Maj:ts beslut disponeras sålunda:

Till understöd åt nykterhetsnämnder	kronor 26,400
» understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder ...	» 12,000
» konferenser och kurser m. m.	» 10,000
» tidskrift och handbok	» 4,000
» avlöning till en socialstyrelsens tjänsteman	» 7,600
<u>Summa kronor 60,000</u>	

Vid jämförelse med det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär sålunda det nu föreliggande förslaget, att anslaget skulle höjas med 30,000 kronor.

Vid den prövning, riksdagen ägnat berörda förslag, har riksdagen, vad angår frågan om understöd till nykterhetsnämndernas verksamhet, i likhet med departementschefen ansett sig böra framhålla, att, även om den möjlighet, som under senare år förefunnits att bereda kommunerna statsunderstöd till bestridande av de kostnader, varom fråga är, föranlett kommunerna att på ett effektivare sätt än tidigare organisera nämndernas verksamhet, erfaren-

heten dock visat, att inom en mängd kommuner verksamheten icke bedrivits i önskvärd omfattning. Utan tvivel torde anledningen härtill i många fall vara att söka däri, att de nu utgående understöden för kommunerna framstått såsom alltför små i förhållande till de kostnader, som måste följa med en mera aktiv verksamhet. Riksdagen anser därför lika med departementschefen nödvändigt att, för uppmuntran av kommunerna till att i större omfattning ställa medel till förfogande för nykterhetsnämndernas verksamhet, en höjning av de statliga understödsbeloppen vidtages. I sådant hänseende har nu föreslagits, dels att understödets maximibelopp, som nu utgör 500 kronor, skulle höjas till 3,000 kronor, dels ock att understödet, som nu ej får överstiga halva beloppet av nämndens ifrågavarande utgifter, skulle bestämmas att utgå med högst tre fjärdedelar av sagda utgifter. Härvid har dock förutsatts, att — i enlighet med vad som gäller för närvarande — understödets maximibelopp må kunna överskridas, där särskilda omständigheter så påkalla.

Eders Kungl. Maj:ts förslag härutinnan har riksdagen ansett sig böra bifalla, med undantag därav att det synes riksdagen böra tagas under förnyat övervägande, huruvida icke berörda maximisiffrå å 3,000 kronor vore alltför hög. Riksdagen förutsätter, att förslag i ämnet föreläggas nästkommande års riksdag.

Mot vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om beräkning av anslag till understöd för utgivande av »Tidskrift för nykterhetsnämnderna» och till utarbetande av ny handbok ävensom angående avlöning åt den tjänsteman, som inom socialstyrelsen biträder med handläggning av ärenden rörande nykterhetsnämnderna m. m., har riksdagen däremot icke funnit skäl till erinran. Vad slutligen angår anslagsposterna till understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder samt till konferenser och kurser hava dessa synts riksdagen böra nedsättas med 5,000 kronor vardera och sålunda bestämmas till 20,000 respektive 15,000 kronor, i följd varav anslaget till nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. kan bestämmas till 80,000 kronor. Riksdagen vill framhålla, att de för de tre sistförflutna budgetåren för berörda ändamål i anspråk tagna beloppen utgjort i medeltal 7,800 respektive 7,250 kronor.

Eders Kungl. Maj:t har vidare under förevarande punkt i samband med framläggande av förslag om anslag till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader till behandling upptagit frågan om sänkning av vårdavgifterna och borttagande av beklädnadsersättning vid vissa alkoholistanstalter. Sin ståndpunkt till Eders Kungl. Maj:ts förslag härutinnan har riksdagen förut under punkt 1 av denna skrivelse angivit. Mot storleken av det äskade anslaget till driftkostnader vid förenämnda anstalter har riksdagen icke haft något att erinra.

Då riksdagen icke funnit skäl till erinran mot vad Eders Kungl. Maj:t i övrigt under ifrågavarande punkt föreslagit riksdagen, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen

dels till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor;

dels till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra förslagsanslag av 250,000 kronor;

dels godkänt de av chefen för socialdepartementet i statsrådsprotokollet över socialärenden den 3 januari 1931 förordade, ändrade grunderna för användningen av anslag för nu angivna ändamål;

dels till statens kostnader för farliga alkoholister m. m. för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor;

dels till bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor;

dels till resor vid tvångsinternering av alkoholister för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor;

dels till interneringskostnader i vissa fall för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra förslagsanslag av 4,000 kronor;

dels ock medgivit, att av nyssnämnda anslag till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader må kunna till erkända alkoholistanstalten Hemmet Gunnarskog för vård av kvinnliga alkoholister samt, efter särskild prövning av Eders Kungl. Maj:t, jämväl till annan erkänd alkoholistanstalt med samma syfte för budgetåret 1931/1932 utgå bidrag till driftkostnaderna med ej mindre ett belopp av 1 krona för dag och vårdplats än även ett belopp för vårdtag, som med 1 krona understiger det till övriga erkända alkoholistanstalter utgående statsbidraget.

Beträffande sättet för täckande av ifrågavarande anslag kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

Stockholm den 25 april 1931.

Med undersåtlig vördnad.